

Byla C-66/21**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2021 m. sausio 29 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Rechtbank Den Haag, buveinė Zvolėje (Nyderlandai)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. sausio 28 d.

Pareiškėjas:

O.T. E.

Atsakovas:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pagrindinės bylos dalykas

Pareiškėjas pateikė prašymą suteikti prieglobstį Nyderlanduose, prieš tai jis buvo pateikęs kelis prašymus suteikti prieglobstį Italijoje ir Belgijoje. Pareiškėjas Nyderlandų prieglobsčio institucijai nurodė, jog jis Italijoje tapo prekybos žmonėmis auka. Prieglobsčio institucija atsisakė nagrinėti jo prašymą ir šį sprendimą motyvavo tuo, kad šiuo klausimu yra kompetentinga Italija, nes prašymai jai buvo pateikti anksčiau. Pareiškėjas apskundė šios institucijos sprendimą, kurio dalykas taip pat buvo jo perdavimas Italijai.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Atsižvelgiant į prašymą atsiimti, kurį pagal Reglamentą Nr. 604/2013 Nyderlandai pateikė Italijai, kyla klausimas, kaip reikia aiškinti Direktyvos 2004/81 6 straipsnį ir šioje direktyvoje numatytas garantijas (kaip antai apsvarstymo laikotarpį ir leidimą gyventi šalyje dėl prekybos žmonėmis priežasčių) trečiųjų šalių piliečiams, kurie tvirtina tapę prekybos žmonėmis aukomis. SESV 267 straipsnis.

Prejudiciniai klausimai

1a klausimas: ar, atsižvelgiant į tai, kad Nyderlandai pagal nacionalinės teisės aktus nenustatė Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 1 dalimi garantuojamo apsvartymo laikotarpio pradžios, šią teisės normą reikia aiškinti taip, kad apsvartymo laikotarpis *ipso jure* prasideda nuo momento, kai trečiosios šalies pilietis Nyderlandų institucijoms praneša apie prekybą žmonėmis?

1b klausimas: ar, atsižvelgiant į tai, kad Nyderlandai pagal nacionalinės teisės aktus nenustatė Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 1 dalimi garantuojamo apsvartymo laikotarpio trukmės, šią teisės normą reikia aiškinti taip, kad apsvartymo laikotarpis *ipso jure* baigiasi tuomet, kai trečiosios šalies pilietis pateikia pareiškimą dėl prekybos žmonėmis arba nurodo, jog atsisako jį pateikti?

2 klausimas: ar išsiuntimo iš šalies nurodymais, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 2 dalį, taip pat turi būti laikomos priemonės, kuriomis siekiama trečiosios šalies pilietį išsiųsti iš vienos valstybės narės teritorijos į kitos valstybės narės teritoriją?

3a klausimas: ar pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 2 dalį draudžiama per šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalimi garantojamą apsvartymo laikotarpį priimti sprendimą dėl perdavimo?

3b klausimas: ar pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 2 dalį draudžiama jau priimtą sprendimą dėl perdavimo per šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalimi garantojamą apsvartymo laikotarpį vykdyti arba ruošti jį vykdyti?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 2 straipsnis, 17 straipsnio 1 dalis, 18 straipsnio 1 dalies d punktas ir 19 straipsnis

Direktyvos 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis, 2, 6 ir 17 straipsniai

Direktyvos 2001/40/EB dėl abipusio sprendimų dėl trečiųjų šalių piliečių išsiuntimo pripažinimo 3 straipsnio 3 dalis

Direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse 3 straipsnio 5 punktas

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Vreemdelingenwet 2000 (2000 m. Užsieniečių įstatymas) 8 straipsnio k punktas, 30 straipsnio 1 dalis ir 60 straipsnis

Vreemdelingencirculaire (Aplinkraštis dėl užsieniečių) A4/1, B8/3.1. ir C2/5 skirsniai

Faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos santrauka

- 1 2019 m. balandžio 26 d. pareiškėjas pateikė prašymą suteikti prieglobstį Nyderlanduose, prieš tai jis buvo pateikęs tris prašymus suteikti prieglobstį Italijoje ir vieną – Belgijoje. Per pirminį pokalbį jis pareiškė, jog patyrė asmenų iš organizuoto nusikalstamumo aplinkos grąsinimus ir smurtą.
- 2 2019 m. birželio 3 d. Nyderlandai pateikė Italijai prašymą atsiimti pareiškėją pagal Reglamento Nr. 604/2013 18 straipsnio 1 dalies d punktą. 2019 m. birželio 13 d. Italija pranešė, jog sutinka.
- 3 2019 m. liepos 30 d. pareiškėjas pranešė, jog jis Italijoje tapo prekybos žmonėmis auka ir vieną iš nusikaltimo vykdytojų atpažino Nyderlandų priėmimo centre. Pareiškėjas dėl to buvo apklaustas imigracijos policijos. Nors pareiškėjas jau per šią apklausą norėjo pateikti pareiškimą dėl prekybos žmonėmis, tai galiausiai buvo užfiksuota protokole tik 2019 m. spalio 3 d.
- 4 Pareiškėjui nebuvo suteiktas apsvaistymo laikotarpis pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnį ir nebuvo išduotas terminuotas leidimas gyventi šalyje dėl prekybos žmonėmis priežasčių.
- 5 2019 m. rugpjūčio 12 d. nutarimu atsakovas atsisakė nagrinėti pareiškėjo prašymą jam, kaip prieglobsčio prašytojui, išduoti terminuotą leidimą gyventi šalyje ir sprendimą motyvavo tuo, kad pagal Reglamentą Nr. 604/2013 šiuo klausimu yra kompetentinga Italija. Šiame nutarime taip pat buvo nurodyta pareiškėją perduoti Italijos institucijoms.
- 6 Pareiškėjas šį nutarimą apskundė.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Pareiškėjas laikosi nuomonės, jog pagal Reglamento Nr. 604/2013 17 straipsnio 1 dalį atsakovas jo prašymą suteikti prieglobstį turėjo išnagrinėti iš esmės.
- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, atsižvelgiant į 2019 m. sausio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimą *M.A. ir kt.* (C-661/17 ECLI:EU:C:2019:53), toks rėmimasis Reglamentu Nr. 604/2013 nėra pagrįstas. Pareiškėjas neįtikino, jog yra išimtinės aplinkybės, dėl kurių atsakovas privalo pasinaudoti šia galia.

- 9 Pareiškėjas pirmą kartą 2019 m. liepos 30 d. nurodė, jog jis kaip prekybos žmonėmis auka patyrė prievartą ir grasinimus. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui kyla klausimas, ar dėl to tam tikru momentu po šios datos pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnį pareiškėjui turėjo būti suteiktas apsvartymo laikotarpis ir, jei taip, ar atsakovas galėjo imtis priemonių pareiškėjui iš Nyderlandų išsiųsti, net jei šis apsvartymo laikotarpis nebuvo suteiktas. Taip pat kyla klausimas, ar skundžiamas nutarimas yra išsiuntimo iš šalies nurodymas.
- 10 Atsakovas laikosi nuomonės, jog pareiškėjui neturėjo būti nustatytas apsvartymo laikotarpis pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnį. Atsakovo teigimu, pagal Nyderlandų užsieniečių teisės nuostatas ne jis, o tik *Koninklijke Marechaussee* (Karališkoji karo policija, Nyderlandai [be kita ko, už išorės sienų apsaugą atsakinga žandarmerija]) arba policija turi kompetenciją suteikti apsvartymo laikotarpį. Todėl, atsakovo nuomone, klausimas, ar turėjo būti suteiktas apsvartymo laikotarpis, negali būti ir šios bylos dalykas.
- 11 Be to, atsakovo manymu, pareiškėjo apsvartymo laikotarpis baigėsi jam pateikus pareiškimą dėl nusikaltimo. Todėl pareiškėjas nebėra suinteresuotas, kad būtų nagrinėjama, ar jam turėjo būti suteiktas apsvartymo laikotarpis. Be to, pareiškėjas šalyje būna teisėtai, o iš Direktyvos 2004/81 matyti, kad apsvartymo laikotarpis turi būti suteikiamas tik asmenims, neturintiems galiojančio leidimo gyventi šalyje.
- 12 Be kita ko, net jei apsvartymo laikotarpis būtų buvęs suteiktas, tai nebūtų buvusi kliūtis priimti skundžiamą nutarimą, nes sprendimas dėl perdavimo nėra išsiuntimo iš šalies nurodymas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnį. Šiomis aplinkybėmis išsiuntimas iš šalies turi būti suprantamas kaip išsiuntimas iš Europos Sąjungos, o perdavimo pagal Reglamentą Nr. 604/2013 atveju taip nėra.
- 13 Šiuo klausimu atsakovas nurodo Direktyvos 2004/81 2 straipsnį, kuriame apibrėžiamos sąvokos „išsiuntimo iš šalies nurodymas“ ir „išsiuntimo iš šalies nurodymo vykdymo užtikrinimo priemonė“. Jo manymu, šios apibrėžtys grindžiamos Direktyva 2001/40, kuria siekiama reglamentuoti išsiuntimą iš Europos Sąjungos. Pagal Direktyvos 2001/40 3 straipsnio 3 dalį Reglamento Nr. 604/2013 nuostatos taikomos neribotai. Iš šio reglamento 2 ir 19 straipsnių vėlgi matyti, kad juose vartojama išsiuntimo sąvoka, tačiau ji nėra prilyginama perdavimo sąvokai.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, pareiškėjas tebėra suinteresuotas, kad būtų nagrinėjama, ar po to, kai jis pateikė pareiškimą dėl nusikaltimo, jam turėjo būti suteiktas apsvartymo laikotarpis. Nagrinėdamas 2019 m. rugpjūčio 12 d. sprendimą dėl perdavimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas atsižvelgia į situaciją ir aplinkybes, kurios paaiškėjo

arba susiklostė po šio momento. Vis dėlto tebėra neaišku, ar atsakovas šį skundžiamą nutarimą galėjo teisėtai priimti.

- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nemato teisinio pagrindo, patvirtinančio atsakovo nuomonę, jog apsvaistymo laikotarpis turi būti suteikiamas tik užsieniečiams, kurie pagal nacionalinės teisės aktus valstybės narės teritorijoje būna neteisėtai. Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 3 dalis aiškiai rodo kitą kryptį.
- 16 Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 1 dalis Nyderlanduose į politines gaires buvo perkelta tik paviršutiniškai. Remiantis jurisprudencija, dėl to nebuvo įvykdyta pareiga teisės aktą perkelti į nacionalinę teisę. Tai pripažįsta ir atsakovas. Nėra reglamentuojama nei apsvaistymo laikotarpio trukmė, nei pradžia. Taip pat nėra privalomai nustatyta, kuri institucija yra kompetentinga suteikti apsvaistymo laikotarpį arba konstatuoti, kad jis prasidėjo. Todėl atsakovo nuomonė, jog kompetenciją suteikti apsvaistymo laikotarpį turi tik *Koninklijke Marechaussee* arba policijos pareigūnai, neturi teisinio pagrindo.
- 17 Direktyva 2004/81 turėjo būti perkelta į nacionalinę teisę ne vėliau kaip iki 2006 m. rugpjūčio 6 d. Todėl kyla klausimas, kokios yra jos neperkėlimo pasekmės. Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalis yra apibrėžta pakankamai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas ją galėtų taikyti. Kitokia nuomonė šiomis aplinkybėmis labai neigiamai paveiktų praktinį Sąjungos teisės veiksmingumą ir, atrodo, būtų nesuderinama su dideliu Sąjungos institucijų ir valstybių narių interesu kovoti su prekyba žmonėmis ir su tuo susijusiu kitokio pobūdžio nusikalstamumu.
- 18 Todėl kyla klausimas, kaip reikia aiškinti Direktyvos 2004/81 6 straipsnį ir šioje direktyvoje numatytas garantijas trečiųjų šalių piliečiams, kurie tvirtina tapę prekybos žmonėmis aukomis. Tam prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas Teisingumo Teismui pateikia pirmąjį prejudicinį klausimą dėl šia nuostata garantuojamo apsvaistymo laikotarpio.
- 19 Antrasis prejudicinis klausimas susijęs su sąvoka „išsiuntimas iš šalies“. Pirmą, atsakovas nurodė, jog išsiuntimo iš šalies sąvoka pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 2 dalį turi būti suprantama kaip užsieniečio išsiuntimas iš visų Sąjungos valstybių narių teritorijos arba Šengeno erdvės. Atsakovas remiasi Direktyvos 2001/40 2 straipsniu ir 3 straipsnio 3 dalimi.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, šios nuostatos byloje nėra reikšmingos, be kita ko, dėl to, kad atsakovo sprendimo dėl perdavimo dalykas nėra kitos valstybės narės priimto sprendimo dėl išsiuntimo pripažinimas.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat laikosi nuomonės, jog, jei valstybė narė pagal Sąjungos teisę galėtų priimti sprendimą dėl užsieniečio išsiuntimo iš Sąjungos, greičiausiai nebūtų reikalinga direktyva dėl abipusio tokių sprendimų pripažinimo ir vykdymo, nes toks naudojantis atitinkama teise priimtas sprendimas būtų privalomas, net jei nebūtų

koordinuojamas. Būtent tuomet, kai sprendimo dėl išsiuntimo pasekmė yra tik išsiuntimas iš vienos valstybės narės teritorijos, yra reikalingas abipusio nacionalinių sprendimų dėl išsiuntimo pripažinimo reglamentavimas Sąjungos teisės lygmeniu, kad būtų pasiektas pageidaujamas rezultatas – išsiuntimas iš Sąjungos.

- 22 Antra, atsakovas, aiškindamas sąvoką „išsiuntimas iš šalies“, remiasi Direktyva 2008/115. Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, iš šios direktyvos nematyti, kad sąvoka „išsiuntimo iš šalies nurodymas“ pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 1 dalį turi būti suprantama kaip išsiuntimas iš valstybių narių teritorijos, juo labiau kad Direktyva 2008/115 buvo priimta keleriais metais vėliau nei Direktyva 2004/81 ir ja siekiama kito tikslo.
- 23 Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 5 punkte sąvoka „išsiuntimas“ apibrėžiama kaip „fizinis išvežimas iš valstybės narės“ tam, kad būtų priverstinai įvykdyta prievolė grįžti. Iš priverstinio prievolės grįžti įvykdymo, t. y. pareigos grįžti į kilmės šalį arba į kitą šalį, kuri tą asmenį priimtų, logiškai kyla, kad išsiuntimas iš valstybės narės pagal Direktyvą 2008/115 į kitą valstybę narę negalimas.
- 24 Galiausiai atsakovas, aiškindamas sąvoką „išsiuntimas iš šalies“, nurodė Reglamento Nr. 604/2013 2 ir 19 straipsnius ir teigė, jog pagal šį reglamentą sprendimas dėl perdavimo nėra prilyginamas išsiuntimui iš šalies, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnį.
- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, tai nėra argumentas, kuriuo būtų galima pagrįsti atsakovo nuomonę. Nagrinėjant skundžiamą nutarimą, kuris yra sprendimas dėl perdavimo pagal Reglamentą Nr. 604/2013, lemiamą reikšmę turi tai, ar priemonės, kuriomis siekiama trečiosios šalies pilietį išsiųsti iš vienos valstybės narės teritorijos į kitos valstybės narės teritoriją, taip pat turi būti laikomos išsiuntimo iš šalies nurodymu, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 2 dalį. Todėl, siekdamas išsiaiškinti, ką reiškia sąvoka „išsiuntimas iš šalies“ pagal šios direktyvos 6 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas Teisingumo Teismui pateikia antrąjį prejudicinį klausimą.
- 26 Pagal Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 2 dalį „prieš [atitinkamus trečiųjų šalių piliečius] negali būti įvykdytas joks išsiuntimo iš šalies nurodymas“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo įsitikinimu, tai reiškia, kad per apsvartymo laikotarpį negali būti duodami ir nauji, dar vykdytini, išsiuntimo iš šalies nurodymai. Todėl, jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, (dar vykdytinas) sprendimas dėl asmens išsiuntimo iš vienos valstybės narės teritorijos į kitos valstybės narės teritoriją galėtų būti laikomas išsiuntimo iš šalies nurodymu, kaip jis suprantamas pagal šią direktyvą.
- 27 Direktyvos 2004/81 6 straipsnio 1 dalimi garantuojamo apsvartymo laikotarpio pobūdis šiuo atveju, atrodo, prieštarauja tam, kad per šį laikotarpį būtų priimtas

sprendimas dėl perdavimo, toks kaip pareiškėjo skundžiamas nutarimas. Vis dėlto atsakovas aiškiai laikosi priešingos nuomonės.

- 28 Siekdamas išsiaiškinti, kaip reikia teisingai aiškinti direktyvą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas Teisingumo Teismui pateikia trečiąjį prejudicinį klausimą.

DARBINIS VERTINIMAS